

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Siuchniński

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **R. B.**

skazanego z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 28 września 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w Kościanie

z dnia 29 listopada 2022 r., sygn. akt II K 489/22,

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia
o środka karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów
mechanicznych (pkt 2) i przekazuje sprawę w tym zakresie Sądowi
Rejonowemu w Kościanie do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w Kościanie skierował do Sądu Rejonowego w Kościanie wnioski w trybie art. 335 § 1 k.p.k. w sprawie R. B. oskarżonego o to, że w dniu 30 lipca 2022 r. w K., gm. K., woj. [...], kierował w ruchu lądowym samochodem marki R.,

będąc w stanie nietrzeźwości w ilości 0,34 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, tj. o popełnienie czynu z art. 178a § 1 k.k. We wniosku tym oskarżyciel domagał się wydania wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i orzeczenia za ten czyn uzgodnionej z oskarżonym kary grzywny w liczbie 100 stawek dziennych, przy określeniu wysokości jednej stawki na 20 zł, zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, świadczenia pieniężnego w kwocie 5 000 zł oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Uwzględniając złożony wniosek, Sąd Rejonowy w Kościanie, wyrokiem z dnia 29 listopada 2022 r., sygn. II K 489/22, uznał oskarżonego R. B. za winnego zarzucanego mu przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. i za to na mocy art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 20 zł (pkt 1 wyroku). W pkt 2 orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, zaliczając na jego poczet okres zatrzymania prawa jazdy od 30 lipca 2022 r. Na podstawie art. 43a § 2 k.k., Sąd orzekł od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w wysokości 5 000 zł (pkt 3). Sąd zasądził także od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 642,01 złotych, w tym opłatę w kwocie 200 złotych (k. 37).

Wskazany wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się z dniem 7 grudnia 2022 r.

Kasację na niekorzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 343 § 6 i 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wadliwego wniosku prokuratora o wydanie wyroku skazującego R. B. za występki z art. 178a § 1 k.k., który zawierał szerszy, niż uzgodniony z oskarżonym zakres środka karnego, o jakim stanowi art. 42 § 2 k.k. i wydaniu na posiedzeniu bez przeprowadzenia rozprawy wyroku skazującego, na mocy którego orzeczono wobec wymienionego m.in. zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, podczas gdy w ramach uzgodnionej z oskarżonym propozycji, odnoszącej się do wskazanego środka karnego, wyłączono z zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych pojazdy jednośladowe, co stanowiło oczywiste naruszenie warunków porozumienia zawartego między prokuratorem a oskarżonym i doprowadziło do

wymierzenia represji karnej, na którą oskarżony nie wyraził zgody.” W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Kościanie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podniesiony w kasacji Prokuratora Generalnego zarzut jest oczywiście zasadny, co umożliwiło uwzględnienie wniesionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami, jeżeli sąd uzna, że nie zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku, o którym mowa w 335 § 1 k.p.k., zwraca sprawę prokuratorowi (art. 343 § 7 k.p.k.). W razie nieuwzględnienia wniosku wskazanego w art. 335 § 2 k.p.k. sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych. Z kolei art. 335 § 6 k.p.k. stanowi, że sąd, uwzględniając wniosek, skazuje oskarżonego wyrokiem. Tym samym, porozumienie zawarte pomiędzy prokuratorem a oskarżonym jest dla sądu wiążące w tym znaczeniu, że nie ma on umocowania do dokonania samodzielnych jego modyfikacji i wymierzenia innej, niż uzgodniona reakcji karnej. Sąd, co prawda, w myśl art. 343 § 3 k.p.k. może wskazać na konieczność dokonania określonych zmian i od ich wprowadzenia uzależnić uwzględnienie wniosku, jednak modyfikacje te muszą zostać zaakceptowane przez oskarżonego i prokuratora, jako zawierające porozumienie strony procesu.

Jednocześnie należy pamiętać, że zgodnie z art. 343 k.p.k. w zw. z art. 335 k.p.k. na sądzie ciąży obowiązek dokonania kontroli wniosku prokuratora zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym. „Kontrola ta powinna obejmować okoliczności popełnienia przestępstwa, kwestię zgodności wniosku o wymierzenie określonej kary ze stanowiskiem oskarżonego, a także zgodność propozycji zawartych we wniosku z przepisami obowiązującego prawa materialnego i procesowego. Niezgodność wniosku z treścią tych przepisów pociąga za sobą niemożność jego uwzględnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2019 r., III KK 701/18, czy z dnia 24 stycznia 2019 r., II KK 10/19).

Sąd Najwyższy niejednokrotnie już zajmował stanowisko, że Sąd związany jest treścią wniosku o którym mowa w art. 335 § 1 i 2 k.p.k., co oznacza, że potrzeba dokonania w tym zakresie jakichkolwiek zmian uzależniona jest od dokonania modyfikacji treści

wniosku przez strony. Wydanie orzeczenia odbiegającego od uzgodnień poczynionych pomiędzy oskarżycielem publicznym a oskarżonym stanowi zaś rażące naruszenie przepisów prawa procesowego art. 343 § 6 i 7 k.p.k., mające istotny wpływ na treść orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2018 r., V KK 85/18, czy wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV KK 150/18, z dnia 5 grudnia 2018 r. V KK 514/17 i z dnia 13 czerwca 2019 r., V KK 336/18).

W realiach rozpoznawanej sprawy Sąd na posiedzeniu w dniu 29 listopada 2022 r. nie dokonał żadnych modyfikacji wniosku złożonego przez prokuratora w trybie art. 335 § 1 k.p.k. i wydając wyrok skazujący uwzględnił wszystkie zawarte w nim propozycje zarówno co do rodzaju, jak i wymiaru kary, środków karnych oraz kosztów sądowych. Sąd Rejonowy nie zauważył, że wniosek prokuratora w zakresie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych nie powinien obejmować pojazdów jednośladowych. Oskarżony R. B. wniósł bowiem o orzeczenie m.in. „zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych z wyłączeniem pojazdów jednośladowych na okres 3 lat” (k. 20). Tym samym, Sąd Rejonowy zaakceptował - rozszerzoną w nieuprawniony sposób przez prokuratora we wniosku - propozycję odnoszącą się do analizowanego środka karnego, która nie uwzględniała w pełni stanowiska oskarżonego, który w istocie nie wyraził zgody, aby zakazem prowadzenia pojazdów mechanicznych objęto również pojazdy jednośladowe.

Środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów w trybie art. 42 k.k. może zostać zastosowany jako: zakaz prowadzenia pojazdów określonego rodzaju (§ 1 i 2 k.k.), zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów (§ 2) oraz zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych (§ 1a, § 3 i § 4 k.k.). „Sąd orzeka o zakazie prowadzenia pojazdów, określając jednocześnie, jakiego rodzaju pojazdów zakaz dotyczy i dopiero to orzeczenie sądu stanowi podstawę do cofnięcia przez właściwy organ administracji uprawnień do ich prowadzenia w orzeczonym zakresie. Organ ten nie może przy tym rozszerzyć ani zawęzić orzeczonego przez sąd zakazu. (...) Jeżeli sąd orzekł o zakazie prowadzenia pojazdów, do kierowania którymi potrzebne jest prawo jazdy kategorii B, to kierowca nie dostanie dokumentu w zakresie innych kategorii, ale też zakaz nie rozciąga się na te uprawnienia, które wcześniej posiadał. Jednocześnie, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, orzeczenie przez sąd środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych

określonego rodzaju nie narusza przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (tekst jedn. Dz. U. z 2011 r., Nr 30, poz. 151 ze zm.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2014 r., I KZP 29/13).

Uzgodniona pomiędzy prokuratorem a oskarżonym R. B. propozycja orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych z wyłączeniem pojazdów jednośladowych, była więc zgodna z dyspozycją art. 42 § 2 k.k. Orzeczenie zaś środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w szerszym zakresie, niż zostało to uzgodnione (albowiem obejmowało również pojazdy jednośladowe, kategorię pojazdów, która miała zostać wyłączona z nałożonego na oskarżonego zakazu) niewątpliwie stanowiło rażące uchybienie, które miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku. Rozstrzygnięcie odbiega bowiem od uzgodnień poczynionych pomiędzy stronami.

Decyzja Sądu Rejonowego o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu i uwzględnieniu w trybie art. 343 § 6 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k. wniosku o wydanie wyroku bez przeprowadzenia rozprawy, przy niezastosowaniu się do wymogów określonych przepisami art. 335 § 1 k.p.k. i art. 343 § 7 k.p.k. spowodowała, że zaskarżone orzeczenie dotknięte jest rażącym naruszeniem prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść wyroku.

Z powyższych względów konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Kościanie, jednakże odmiennie niż wyrażono to we wniosku skarżącego, jedynie w zakresie rozstrzygnięcia o środku karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Żądanie uchylenia zaskarżonego wyroku w całości nie jest uzasadnione treścią postawionego zarzutu. Uchybieniem procesowym nie są dotknięte przecież ustalenie w zakresie sprawstwa oskarżonego, przypisanie mu winy oraz zawarte w wyroku inne rozstrzygnięcia, poza pkt 2 orzeczenia. Warto przy tym zauważyć, że choć w kasacji wskazano, że została ona wywiedziona na niekorzyść skazanego, to jednak w realiach rozpoznawanej sprawy podniesiony zarzut determinuje inny kierunek skargi. Zważywszy, iż skarżący zarzuca, że wyrok Sądu Rejonowego jest dla oskarżonego niekorzystny, stosownie do art. 443 k.p.k. sytuacja oskarżonego nie może ulec pogorszeniu, co oznacza, iż w ponowionym postępowaniu nie może zapaść orzeczenie mniej korzystne od tego, które zostało zaskarżone.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak na wstępie.

[K.K.]

[ms]